

Феликс Петрович Митрофанов (22 юни 1935 – 8 май 2014)

През пролетта на настоящата година руската геология загуби един от най-добрите познавачи на докамбрийската геология на Евразия, действителния член на Руската академия на науките, лауреат на Държавната награда за наука и техника на Руската федерация Феликс Петрович Митрофанов.

Роден в Чкалов (сега Оренбург), двегодишният Феликс остава на грижите на бабата и лелите си, тъй като родителите му са подложени на репресия. След като завършва с отличен успех средното си образование през 1952 г. и специалност „Геохимия“ в Ленинградския държавен университет през 1957 г., Феликс Петрович е назначен като лабораторен асистент в Лабораторията (по-късно – Институт) за геологията и геохронологията на докамбрия в Ленинград – всеобщо признатия най-авторитетен институт в тази област, където се развива истинска школа, оглавявана от А. А. Полканов, а след това – от К. О. Кратц. Тук той защитава кандидатска дисертация върху докамбрийските гранити от Източните Саяни (1963) и докторска дисертация (1975) върху „Гранитоидите в геологическата еволюция през ранния Прекамбрий“. През 1986 г. проф. Митрофанов оглавява Геологическия институт на Колския научен център на Руската академия на науките, чиито директор остава до 2008 г. Негови са заслугите за превръщане на този институт в първостепенна научна организация с модерна лабораторна база и световна репутация. През 1990 г. той е избран за член-кореспондент, а през 2000 г. – за академик на Руската академия на науките. Трудно може да се обхване огромната научна и научно-организационна дейност на акад. Митрофанов.

Дълги години Феликс Митрофанов оглавяваше важни руски и международни проекти. Между тях е достатъчно да се споменат проектите и експедициите преди всичко на Колския полуостров, Саяните, Хамар–Дабан, Монголия, Тува, Баренцово море с неговите запаси от нефт и газ и много други. От особена важност за науката беше ръководеният от него проект за провеждане и комплексно изследване на свръхдълбокия Колски сондаж SG-3, прокаран до невероятната дълбочина от 12 226 метра (1994–2000 г.) и проведен в рамките на няколко международни проекта с участие на водещи световни учени от 20 страни. Този проект допринесе много за изясняване на състоянието на земната кора на големи дълбочини и за поведението на веществото в тези условия. Между 1983 и 1994 г. Феликс П. Митрофанов беше лидер на международни проекти в рамките на Международната геологическа корелационна програма, а през 2007–2010 г. ръководи международния проект Interreg-Tacis K-0197 „Стратегически минерални ресурси на Лапландия като база за устойчиво развитие на Севера“ (Русия – Финландия – Швеция), който обедини усилията на Скандинавските страни за изследване на богатите медно-никелови и титано-ванадиеви руди от региона, като създаде нов геодинамичен модел за ролята на магмените стълбове в рудообразуването. Негови и на неговите сътрудници изследвания са от голямо значение за търсенето и проучването на находища на металите от платиновата група. Още през 1996 г. той основава Колската научна школа за ме-

талогенията на стратегически минерални ресурси, финансирана от грантове на Президента на Руската федерация, включително и такива за целеви фундаментални изследвания. През същата година той основава и Академичния департамент за геология и минерални ресурси в Апатиты в рамките на Мурманския държавен технически университет. В неговите рамки се създават условия за подготовка на научни кадри за нуждите на проучването на минерални ресурси едновременно с провеждане на задълбочени научни изследвания. За големите му заслуги за изследванията на стратегическите ресурси на Русия той беше удостоен с високи държавни награди: заслужил геолог на Руската федерация (2011 г.), наградите на Руската академия на науките на името на П. Л. Капица (1998 г.), А. Д. Архангелский (1999 г.), С. С. Смирнов (2009 г.), ордени и други отличия. Скандинавската минна асоциация му присъди през 2007 г. наградата „Златен геоложки чук“ и Почетна диплома за забележителни приноси към геологията и металогенията на Феноскандия.

Академик Феликс П. Митрофанов е автор или съавтор на повече от 400 публикации и е бил ръководител на 24 кандидатски и 12 докторски дисертации.

Феликс Петрович работи дълги години в тясна връзка с изтъкнати български геолози, в миналото в рамките на международните проекти на МГКП и на Проблем 9 „Земната кора“ на АН на социалистическите страни. Той проявяваше жив интерес към проблемите на Докамбрия и на високометаморфните магмени комплекси в България, като през 2008 г. ни посети заедно със съпругата си Т. Б. Баянова – изтъкнат руски геохронолог. В резултат на съвместните изследвания беше публикуван доклад, изнесен на XX-я конгрес на КБГА в Тирана. Неговата смърт е тежка загуба за руската геология и за неговото семейство, на което поднасяме искрени съболезнования.

Иван Загорчев